

ב:

עין משפט
נר מצוה

א [מיי] פֿאַ מהל' נדרים
הל' ט טוֹשֶׁע־וּיִיד פֿי רר
ספֿי בן:
ח ב מיי פֿאַ מהל'
שנעות הלכה ג ועיין
צ"מ:
ט ג מיי פֿאַ מהל' נדרים
הלכה ה:
י ד מיי פֿאַ מהל'
שנעות הלכה ג ועיין
צ"מ:
יא ה מיי פֿכֿט מהל'
שבת עיין צמ"מ הל' א
ופי"צ מהל' ע"ז הלכה ג
סמג עשין כט טוֹשֶׁע־ע א"ח
פֿי רעפּאָ ספֿיק ב:
יב ו מיי פֿאַ מהל'
שנעות הלכה ג:
יג ז מיי שס הל' ז:

מוסף רש"י

כל שישנו בשמירה.
לג תשעה מלאכה (נכרות
ז). ואיתנהו בשמירה.
דמקן (קדושין כט). כל
מות לא תעשה בין שהזמן
גרמא בין שאין הזמן גרמא
נשים חייבות, להשוה
המכות אשה לאיש לכל
עושים שבתורה. (שו).

רבינו חננאל

איתוהו איסור נדר האמור
בתורה הרי עלי שלא
לוכל בשר ושלא לשחות
יין כיום שמת בו אביו
כו'. ואמר שמואל והוא
שנודר ובא מאותו היום,
מאי טעמא דרתיב איש כי
ידור נדר לה' מדרוה לה'
למכתה כי ידור. ורתיב כי
ידור נדר ש"מ דעד שידור
בדבר הנדור. ומקשינן
כיום שמת בו אביו
פשיטא. דאסור לו לוכל
בשר ולשחות יין דבהריא
תניא (ברכות יז: ח"ק כג). כל
זמן שמתו מוטל לפניו
אסור לוכל בשר ולשחות
יין. ופרקינן איירי דרבי
למיתנא כיום שנהרג בו
גדליה בן אחיקם. דאפילו
לא נדר שלא לוכל בשר
ושלא לשחות יין אסור
הוא דהוא צום השביעי.
מהו דתימא כי נדר נמי
נאמריס בדור אבי
קמ"ל מעיקרא אי הוה
אכיל הוה קאי באיסורא
דרבנן. השתא איסורא
דאורייתא היא מושבם בו
יחל דברו. תנא נמי כיום
שמת בו אביו. וקיימא לן
כרבא ולא עוד אלא דהא
דר' יוחנן קאי כוותיה
דאמר מבטא לא אוכל
לך שבתא איסור לא
אוכל לך שבתא: כי
אתא רבין אמר ר' יוחנן
אכלתי ולא אכלתי שוא
ואזהרתיה מהבא לא תשא
את שם ה' אלהיך לשוא.
אוכל ולא אוכל שקר
ואזהרתיה ולא תשבעו
בשמי לשקר. קנומנות
עובר בכל יחל דברו.
ואותבינן עליה והתניא
שוא ושקר אחד הוא.
מאי לא מדרשו לשעבר
שקר נמי לשעבר. ופרקי
לא לעולם לא תשעבר
ושקר להבא. והכי קאמר
שוא ושקר אחד הוא.
כלומר כשם שלוקה על
שקר כך לוקה על שוא.
דחזי' פשיטא בתרייהו
לאו כתיב בהו. ושנינן
מזה דתימא כדאמר ליה
רב פפא לאביי אימא לא
ינקה כלל כלומר שבעת.
שוא אין לה כפרה כלל.
קמ"ל כדאביי דאמר ב"ד
של מעלה הוא דאין מנקיין
בקדוש היום דבר תורה
שנאמר זכור ושמור מי
שחייב בשמירה חייב בזכירה. והני
שני הואיל וחיוביה בשמירה
חייבות נמי בזכירה. ותניא זכור
ושמור בדבור אחד נאמרו:
ירושלמי שוא ושקר בדבור
אחד נאמרו מה שאין הפה יכולה
לומר. ולא אוחי יכולה לשמוע.
וכן מחלליה מות יומת. וביום
השבת שני כבשים. וכן לא
תלכש שעטנ. גדילים תעשה
לך. וכן ערות אשת אחיך
לא תגלה. יבמה יבא עליה.
וכן לא תסוב נחלה. כל אלה

אַלֶּא דַּרְבּא קשיא. אע"ג דרצב נמי מודה דמתפסין צנדר נדר

דמשנה שלימה היא מי שאמר הריני נזיר ושמע צנזרו ואמר ואני (ומי כ:.) וכן צנדרים קאמר דצקרבן הוי נדר מ"מ פריך

לרצב אלאי דמפרש איסר דקרא מתפסין ורצב משני דלא קאי

אלא לרבא קשיא אמר לך רבא תריין ואימא הכי איזוהו איסר נדר האמור בתורה האומר הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתוה יין כיום שמת בו אביו כיום שנהרג בו פלוני ואמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום מאי טעמא אמר קרא איש כי ידור נדר לה' "עוד שידור בדבר הנדור כיום שמת בו אביו פשיטא כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם איצטריך ליה סלקא דעתך אמינא כיון דכי לא נדר נמי אסור כי נדר נמי לא הויא עליה איסור והאי לאו מיתפסין בנדר הוא קמ"ל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרבא דכי אתא רבין א"ר יוחנן מבטא לא אוכל לך איסר לא אוכל לך שבעה כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן יאוכל ולא אוכל שקר ואזהרתיה מהבא ²לא אכלתי שוא ואזהרתיה מהבא ³לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ²קנומנות עובר ¹בלא יחל דברו מיתבי שוא ושקר אחד הן מאי לאו מדרשו לשעבר אף שקר נמי לשעבר אלמא יאכלתי ולא אכלתי שקר הוא מירי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא ומאי דבר אחד הן דרביבור אחד נאמרו כדתניא ^אזכור ^בושמור בדיבור אחד נאמרו מה שאין ^א יכול הפה לרבר ומה שאין האוזן יכול לשמוע בשלמא התם בדיבור אחד נאמרו כדרב אדא בר אהבה ^אדאמר רב אדא בר אהבה ינשים חייבות בקידוש היום דבר תורה דאמר קרא ^אזכור ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה אלא הכא למאי הלכתא מיבעי ליה אלא כשם שלוקה על שוא כך לוקה נמי על שקר כלפי לייא אלא אימא יכשם שלוקה על שקר יבך לוקה נמי על שוא פשיטא האי לאו והאי לאו מהו דתימא כדאמר ליה ירב פפא לאביי לא ינקה כלל קמ"ל

רצב שבעה שאשתה יין ואמר הריני נזיר דאיצטריך קרא דחיל עליה נזירות לפי שהוא מושבע ועומד וי"ל דקידוש ודאי מדאורייתא אצל על היין אינו אלא מדרבנן והדאמר בערבי פסחים (דף קו.) זכרכו על היין אסמכתא בעלמא היא אי נמי אפי' הוא דרשה גמורה הא דמזכך תריך שיטעוס היינו מדרבנן: **ב"ב** שישנו בשמירה ישנו בזכירה. איפכא ליכא למימר דלחומרא מקשינן (יבמות ט:.) ובסוף פ"ק דקדושין (נא: ושם) דרשינן לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך כל שישנו צהשחתה ישנו צהקפה והני נשי הואיל וליתנהו צהשחתה כו' הא דדרשינן לקולא משום דאיפכא לא שיץ למידרש דנשי לית להו זקן וכן הדאמר בערכין (דף ג:.) גצי הדתניא הכל חייבין צליצת כהנים לויס וישראלים כו' ומסיק והני כהני הואיל ואישתרי כלאים גצייהו לא ליחייבו התם נמי א"א לומר איפכא אצל צפ' אלו עוברין (פסחים דף מג: ושם) קשה דמשמע דאי לאו דאיתרבו נשים לאכילת חמץ הוה דרשינן לקולא כל שאינו בקוס אכול מזה אינו צבל תאכל חמץ וי"ל דהתם משום דלית ^א למילף חמשה

עשר חמשה עשר מחג הסוכות ומסוכה נשים פטורות כדילפינן צפרק הישן (סוכה כח.) מהאורח א"נ סברא למדרש קרא מסיפיה לרישיה אצל קשה דלמ"ד (מנחות דף מג.) ליצית מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות לשמור נשים צכלאים ^א דכל שאינן בגדילים אינן צבל תלכש שעטנ

דהיינו מסיפיה לרישיה וכו'ת הכי נמי אסן כן בספ"ק דציה"ק (דף יד: ושם) גצי משלחין בגדים צין תפורין צין שאינן תפורין ופרריך כלאים למאי

חזו * לימא מתני' כמ"ד נשים פטורות מן הציצית וחזו לנשים ולמאי דפרישית נמי דלחומרא מקשינן תימא דליחייבו צליצית לכוילי עולמא^א:

הנואל כלאים צנצנז וכו'. ועיין בחס' שם ד"ה שז וכו'ת וכו' מה לכהן דליתו שוה צכל א"כ מוכח דרב ס"ל דנשים חטורות צכלאים דלז"כ גלס כלאי הוי אינו שוה צכל והרי רב ס"ל צנצנות דף יד ע"ב לא תיחול ואם התחיל גומר הרי דקי"ל דליצית אינו נוהג צלילה וא"כ נשים פטורות מצליצת ואסורות צכלאים:

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

פריך ואימא נו'. כלומר האי תנא לאו צמתפסין צנדר איירי אלא צעיקר נדר איירי ואשמעינן שאינו חייב צנדר אל"כ פירשהו ואח"כ תלאו צנצנר הנידר עליו צנר כדיליף לה ואזיל מקרא וה"ק אחיהו איסור נדר אצל מיתפסין צנדר לאו נדר הוא וה"ד מיתפסין כגון שלא פירש הרי עלי שלא אוכל צנר

ושלא אשתה יין אלא אמר הרי עלי יוס זה כיום שמת צו אציו כיום שראה את ירושלים צחורצנה: **פשיטא**. כיון דטעמא משום דנדור וצא הוא עליו מיתת אציו מה לי כלן וכי משום דמת צו אציו מיגרע גרע איסורי' הרי נדור וצא עליו: ה"ג **סד"א** דכיון דכי לא נדר **אסור** כי נדר נמי לא מיתפסין **צנדר** הוא **קמ"ל** ואף רבי יוחנן נו'. ולא גרסינן כיון דמדרבנן הוא דלסאור כי נדר חיל עלי' איסו' צלא יחל לא גרסינן לה להא דהא א"נ מדאורייתא הוא ^א והמרינן (לקמן כה.) הנדרים חלים על דבר מנז' כדבר הרשות: ואף ר' יוחנן **סבר** לה **להא דרצב**. דאיסור שהזילו צלשון שבעה שצוונה: **אוכל** ולא **אוכל** כלומר שבעה להצא קרוי שבעת שקר: ואזהרתיה מלא תשבעו **צשמי** לשקר. וה"ק לא תשבעו צשמי כתי

לשקר צשבעתכם לאחר זמן והמתרה צו תריך להתרות צו שהוא עובר צאוהרת לא תשבעו צשמי לשקר: **אכלתי** ולא **אכלתי**. כל שבעה לעשבר שאינה אמת קרויה שבעת שוא דלשון שוא לשון ולא כלום כמו צנצלי השוא (יטעיה ה) לשוא הכיתי את צניכס (ינמיה צ) אף כאן יאצתה מפיו צנצלה ואזהרתיה מלא תשא והמקרא הזה תריך להתרות צו: **קנומנות** ה"ו צלא יחל. כלומר לא יחל דמשמע להצא לאו לאזהרת שבעת להצא אחא דשבעות להצא מלא תשבעו צשמי לשקר נפיק וכי אחא לא יחל לאזהרת נדרים אחא לפסוקי מדרבין דאמר אזהרתה שבעת להצא אחא מלא יחל: **מה שוא** **לשעבר**. כגון נשבע על דבר שא"א שהכל יודעים שאין שבעה זו כלום: **אף שקר** **לשעבר**. כגון אכלתי ולא אכלתי והיאם לא מיקריא שוא לפי שאין הכל מכירים צה אס אמת אס שקר ועל כרתן שבעות להצא מלא יחל דצרו אצל לא תשבעו להצא לשקר שבעה לעשבר היא וה"ק לא תוליצו שבעה לשקר מפיכס: **דירצב אדא**. כלומר

להקיש זכור לשמור צקידוש היום דנפקא לן מוזכר את יוס השבת [שמות כן זכרהו על היין [פסחים קו.]] ואף ע"ג דשאר מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות [קדושין כט.] צו חייצות דאיתקש לשמור צדיצור אחד כל שישנו צשמירת לאוי שבת ישנו צקידוש והנשים ישנן צשמירה דכל מצות לא תעשה צין שהזמן גרמא צין שלא הזמן גרמא נשים חייצות [שם]: ה"ג **אלא כשם שנוקה על שוא** נו'. להכי קאמר אחת הן לענין מלקות: **כלפי** **ליא**. צו מעשה כגון לא אוכל ואכל שעבר על שבעתו ע"י מעשה אצל אכלתי ולא אכלתי לאו שאין צו מעשה הוא: **אלא אימא כשם שנוקה על שקר**. צלאו שיש צו מעשה כך לוקה על שוא אע"פ שאין צו מעשה דנ"ל מלא ינקה ה' (שמות ט) כדלקמן (דף כא.) ה' הוא דלא ינקה אצל צ"ד של מטה מלקין אותו אס התרו צו ומנקיין אותו: **פשיטא**. דהא כתיב קרא לא ינקה ה': **מהו דסימא דראמר ניש רב פפא** **לאצי**. לקמן צשמעתין [כא.] אימא לא ינקה כלל: קמ"ל

הנואל כלאים צנצנז וכו'. ועיין בחס' שם ד"ה שז וכו'ת וכו' מה לכהן דליתו שוה צכל א"כ מוכח דרב ס"ל דנשים חטורות צכלאים דלז"כ גלס כלאי הוי אינו שוה צכל והרי רב ס"ל צנצנות דף יד ע"ב לא תיחול ואם התחיל גומר הרי דקי"ל דליצית אינו נוהג צלילה וא"כ נשים פטורות מצליצת ואסורות צכלאים:

שניהם דברור אחד נאמרו. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתיים זו שבעתי. ואומר הלא כה דברי כאש וגר'

מסורת הש"ם

א [ר"ה כו.]. צ צנצות כ:
א [צנצות שס ע"ש].
ד [לקמן כא.]. ט [ועי' בחס' דמנחות מג. ד"ה ור"ש פוטר]. ו [נ"י פוס' ערכין ג: ד"ה מני].

תורה אור השלם

- איש כי ידר נדר לך או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל דצאא מפיו יעשה: במדבר ל ג
- ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך אני יי: ויקרא יט יב
- לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה י את אשר ישא את שמו לשוא: שמות כ ו
- זכור את יום השבת לקדשו: שמות ו ו
- שמור את יום השבת לקדשו באשר צוך יי אלהיך: דברים ה יא

שמות כ ו
4. זכור את יום השבת לקדשו: שמות ו ו
5. שמור את יום השבת לקדשו באשר צוך יי אלהיך: דברים ה יא

הגהות הב"ח

א) גפ' מה שאין הפה יכול לדבר כנ"ל:
ב) רש"י ד"ה ה"ג וכו' הוא הא אמרינן:
ג) תוס' ד"ה כל וכו' דלית לן למילף:

גליון הש"ם

גכ' זכור ושמור בדיבור אחד. צנצלות רמז נאה הציא מכלתא דכיל כל דברים שנאמרו בדיבור תחת: תוס' ד"ה רבי וכו' ויפיהו לר' יהודה כן בתריא. מבואר דס"ל דלר"י צ"צ צנשבע אלא לאכול צנילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף ד ע"א ד"ה אינו חייב וכו' ותנן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו דנשבע לקיים המצוה צכלל היה ג"כ לקיים מצות. אצל הסוס' לקמן ד"ה לקיים הציאו דמפורש צירושנטי דר"י צ"צ מיירי רק צנשבע לקיים מ"ע ישיבת סוכה וידומה אצל צנשבע לקיים ל"ת שלא לחול צנילות מורה ר"י צ"צ דפטור וי"ע. ונראה דהכי מוכח ג"כ מסוגיא דמכות דף כב. דפרי' ליחשוב נמי שבעה שלא חתרוש ומשני מושבע ועומד מהר סיני. ואם תחילא דמתני' דנשבע לקיים מיירי גס צקיום ל"ת כיון דרבנן פליגי עלה רק טעס דליתא צלאו והן והא וכו רק לענין קרבן אצל לענין מלקות צ"ס צסייה תאצל צלאו והן כדליתא במסכתין דף כה ע"צ והא צמכות מיירי לענין מלקות. אלא ע"כ דמתני' מיירי רק לקיים מ"ע וזהו צאמת לרבנן צנשבע לישב צסוכה ועבר דחייב מלקות אצל צלקים מצותו אינו טועג כלל לפלוגתא דר"י צ"צ ורבנן אלא דהוי כמו בכל המורה דאמרין אין איסור חל על איסור: ד"ח בל וכו' לימא מתנ' במ"ד נשים פטורות. קשה לי דלמאי הוצרכו להוכחה זו דלפטר דמכות דרז"ה לאסוקי דמתני' ככ"ה יס להוכיח ה מקוואה דצנצות דף יט ע"כ אריי א"ר

הנואל כלאים צנצנז וכו'. ועיין בחס' שם ד"ה שז וכו'ת וכו' מה לכהן דליתו שוה צכל א"כ מוכח דרב ס"ל דנשים חטורות צכלאים דלז"כ גלס כלאי הוי אינו שוה צכל והרי רב ס"ל צנצנות דף יד ע"ב לא תיחול ואם התחיל גומר הרי דקי"ל דליצית אינו נוהג צלילה וא"כ נשים פטורות מצליצת ואסורות צכלאים: